

กระทู้ถาม เรื่อง การเตรียมตัวเป็นพลเมืองประชาคมอาเซียน

กระทู้ถามที่ ๐๑๕ / ๒๕๕๔

วุฒิสภา

วันที่เสนอ	๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔
คณะรัฐมนตรี	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี
ชื่อผู้ตั้งกระทู้ถาม	นายสุรเดช จิรัฐติเจริญ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดปราจีนบุรี
ชื่อผู้ถูกตั้งกระทู้ถาม	นายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)
ชื่อผู้ตอบกระทู้ถาม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (นายอภิชาติ ภิรมย์)
ประเภทกระทู้ถาม	กระทู้ถามทั่วไปที่ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา
สถานภาพกระทู้ถาม	รัฐมนตรีตอบแล้ว ในการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๗ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๔

สรุปสาระสำคัญของกระทู้ถาม

ในยุคโลกาภิวัตน์ที่สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการรวมตัวในภูมิภาคเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศ อาเซียนจึงต้องปรับตัวให้เท่าทันสถานการณ์ เพื่อให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ผู้นำอาเซียนได้เห็นพ้องกันว่าอาเซียนต้องร่วมมือกันให้เกิดความเข้มแข็งและมั่นคงยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๕๘ (ค.ศ. 2015) เพื่อเป็นการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกอาเซียน จำเป็นต้องคาดการณ์และกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของอาเซียนเป็นสำคัญ ผู้ตั้งกระทู้ถามขอทราบว่

๑. ปัญหา อุปสรรค และโอกาส ของการจัดตั้งประชาคมอาเซียนเป็นอย่างไร
๒. ภาครัฐ เอกชน และประชาชนต้องปรับตัว เพื่อเป็นประชาคมอาเซียน อย่างไร
๓. หลักการของประชาคมอาเซียน “วิสัยทัศน์เดียว อัตลักษณ์เดียว ประชาคมเดียว” รัฐบาลมีมาตรการและแผนการดำเนินการอย่างไร

สรุปสาระสำคัญของคำตอบกระทู้ถาม

คำตอบข้อที่ ๑ การจัดตั้งประชาคมอาเซียนมีปัญหา อุปสรรค และโอกาส ดังนี้

ประเด็นปัญหาและอุปสรรค ของการบรรลุเป้าหมายของการเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ นั้น คือความแตกต่างระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งรวมถึงระบบการบริหารปกครองประเทศ ระบบพัฒนาการทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา เชื้อชาติและศาสนา รวมทั้ง การแข่งขันกันเองระหว่างประเทศสมาชิก และประเทศนอกภูมิภาค นอกจากนี้ ยังมีปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ อาทิ การขาดความตระหนักรู้ของประชาชนเกี่ยวกับอาเซียนและประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น การสร้างมาตรฐานร่วมในด้านต่าง ๆ เช่น กฎระเบียบด้านการค้า การลงทุน การผ่านแดน และมาตรฐานสินค้า เป็นต้น ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติของแต่ละประเทศมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการพิจารณากฎหมายต่าง ๆ ในเรื่องเหล่านี้

ประเด็นโอกาสและผลประโยชน์ ประเทศไทยมีโอกาสที่จะได้รับประโยชน์จากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนหลายประการ อาทิ ในด้านการค้า ซึ่งในปี ๒๕๕๓ ประเทศไทยได้เปรียบดุลการค้ากับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นคิดเป็นมูลค่าถึง ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท นอกจากนี้ ประเทศไทยยังอาจได้รับประโยชน์จากการเชื่อมโยงกันระหว่างอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น เส้นทางคมนาคม ระบบไฟฟ้า และเครือข่ายโทรคมนาคมต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งจะก่อให้เกิดโอกาสทางเศรษฐกิจอย่างมากมาย รวมถึง การเป็นศูนย์กลางทางการคมนาคมและการขนส่งในภูมิภาค นอกจากนี้ ประชาคมอาเซียนยังช่วยเสริมสร้างความมั่นคงของภูมิภาคและเพิ่มอำนาจต่อรองในทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับประเทศนอกกลุ่มอีกด้วย

คำตอบข้อที่ ๒ ภาครัฐ เอกชน และประชาชน ควรมีการเตรียมความพร้อมในการปรับตัวเพื่อเป็นประชาคมอาเซียน ดังนี้

๑. ภาครัฐ ต้องเร่งปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีต่าง ๆ ของอาเซียน การปฏิบัติตามกฎบัตรอาเซียน และแผนปฏิบัติการของประชาคมอาเซียน พร้อมทั้ง การเผยแพร่ให้ความรู้แก่หน่วยงาน และภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้ตระหนักถึงความจำเป็นในการเตรียมความพร้อม และเป็นการเร่งพัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วนเพื่อให้มีศักยภาพและความสามารถในการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน

๒. ภาคเอกชน ต้องตระหนักถึงศักยภาพของประชาคมอาเซียน และต้องมีการปรับตัวให้สามารถใช้ประโยชน์จากการเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการที่อาเซียนมุ่งเข้าไปสู่การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว มีการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เสมอภาคและสามารถเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกได้ ด้วยการรักษาคุณภาพสินค้าให้ได้ตามความต้องการของตลาด ผ่านเกณฑ์มาตรฐานระหว่างประเทศที่กำหนด การสร้างและใช้ประโยชน์จากเครือข่ายนักธุรกิจและผู้ประกอบการในอาเซียน รวมถึงการมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการเจรจาความตกลงต่าง ๆ ในอนาคต

๓. ภาคประชาชน ต้องสร้างความเข้าใจและเพิ่มการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เพื่อส่งเสริมให้ประชาคมอาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และในระยะยาวจะต้องสร้างให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความเป็นหนึ่งเดียวกันของอาเซียน โดยมีการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้องค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนนั้นไปยังประชาชน คู่ขนานไปกับการจัดการศึกษาในทุกระดับ

คำตอบข้อที่ ๓ รัฐบาลมีมาตรการและแผนการดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมตามหลักการของประชาคมอาเซียน โดยข้าราชการในฐานะผู้ขับเคลื่อนแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนแก่ประชาชน ซึ่งในการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานราชการต่าง ๆ นั้น กระทรวงการต่างประเทศได้ประสานงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทุกกระทรวงโดยตรง และผ่านคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ เพื่อให้มีการดำเนินการที่สอดคล้องกับแผนงานในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยการส่งวิทยากรไปให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนอย่างสม่ำเสมอ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้จัดการเตรียมความพร้อมของข้าราชการเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ และก้าวต่อไปของการปรับตัวทางภาครัฐสำหรับประชาคมอาเซียน คือการให้ทุกกระทรวงหรือเทียบเท่าจะต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับอาเซียนโดยเฉพาะ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการดำเนินงานด้วย และสำหรับการสร้างความตระหนักรู้ให้กับภาคประชาชนนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ด้าน คือ

๑. ด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งคณะกรรมการระดับชาติ ขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในอาเซียนสู่การบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ เพื่อผลักดันให้เกิดหลักสูตรอาเซียนศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนได้เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้

กระทรวงการต่างประเทศ ได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอาเซียน ให้กับศูนย์ศึกษาอาเซียนของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และได้มอบหมายเจ้าหน้าที่ของกรมอาเซียน เดินทางไปเป็นวิทยากรให้ความรู้กับบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึง จัดโครงการอาเซียนสัญจรเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนไปยังภูมิภาคอีกด้วย ซึ่งกิจกรรมหนึ่งที่กระทรวงการต่างประเทศได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลา ๕ ปีแล้ว คือการจัดกิจกรรมวันอาเซียน เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้แก่นักเรียนและนักศึกษา ในการเข้าร่วมแข่งขันตอบคำถามอาเซียน (ASEAN Quiz)

๒. ด้านวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมได้จัดตั้งคณะทำงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาเซียนขึ้น และเตรียมที่จะจัดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ทางภาษา สังคม และวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้ง การแนะนำภาษา และวัฒนธรรมของไทยให้กับสมาชิกอาเซียนได้รู้จัก โดยในอนาคตได้มีการวางแผนการจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนอีกด้วย

การเตรียมตัวเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนนั้น ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะฝ่ายนิติบัญญัตินั้นว่ามีความสำคัญยิ่งในการพิจารณากฎหมายต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการปรับตัวของประเทศไทยให้สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีของอาเซียน เพื่อให้ประเทศไทยมีขีดความสามารถแข่งขันกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้ในอนาคต